ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA

SPRENDIMAS
DĖL ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2019 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2021 m. kovo 25 d. Nr. 1-TS-64
Anykščiai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 35 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 5 dalimi, Visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsniu, atsižvelgdama į Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, 6.3, 6.4 papunkčius ir 9 punktą bei į Anykščių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2021 m. kovo 8 d. raštą Nr. SD-9 „Dėl visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 m. ataskaitos“, Anykščių rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Anykščių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitą (pridedama).

Meras Sigutis Obelevičius

PATVIRTINTA
Anykščių rajono savivaldybės
tarybos 2021 m. kovo 25 d.
sprendimu Nr.1-TS-64

ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2019 METŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ATASKAITA

Anykščiai

2021 m.

TURINYS

1. ĮVADAS 3
2. BENDROJI DALIS 3
2.1. ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ STATISTIKA 3
2.2. PAGRINDINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“) 5
3. SPECIALIOJI DALIS 10
3.1. MIRTINGUMAS NUO KRAUJOTAKOS SISTEMOS LIGŲ 10
3.2. MIRTINGUMAS NUO PIKTYBINIŲ NAVIKŲ 13
3.3. KŪDIKIŲ (VAIKŲ IKI 1 M. AMŽIAUS) MIRTINGUMAS 1000 GYVŲ GIMUSIŲ KŪDIKIŲ 15
4. VAIKŲ GYVENSENOS TYRIMO REZULTATAI ANYKŠČIŲ RAJONE 2020 M 17
5. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS 18
6. INFORMACIJOS ŠALTINIAI 20

1. ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslai – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti sveikatos gerinimo priemones. Taip pat svarbu vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo. Anykščių rajono ***(toliau – r.)*** savivaldybės visuomenės sveikatos biuras ***(toliau – Biuras)*** visuomenės sveikatos stebėseną vykdo tikslingai organizuojant ir sistemingai atliekant visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių rizikos veiksnių duomenų rinkimą, kaupimą, apdorojimą, saugojimą, analizę ir vertinimą. Surinkus išsamią informaciją apie gyventojų sveikatos būklę, lengviau nustatomos visuomenės sveikatos problemos ir sveikatos stiprinimo prioritetai, taip pat remiantis objektyvia informacija planuojamos ir įgyvendinamos vietinės sveikatos stiprinimo ir prevencijos programos bei veiksmai, kurie yra pagrindiniai atliekamos stebėsenos rezultatai.

Visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje ***(toliau – Ataskaita)*** pateikiami ir aprašomi 2019 metų ***(toliau – m.)*** visuomenės sveikatos būklę atspindintys duomenys Anykščių r. savivaldybėje. Pateikti rodikliai (iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ ***(toliau – Įsakymas)***) atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programos (Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų programos patvirtinimo“, 2014 birželio 26 d. Nr. XII-964, Vilnius) ***(toliau – LSP)*** tikslai bei jų uždaviniai. LSP iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas ***(toliau – PRS)***, kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis (nuo 2019 m. nebus teikiamas rodiklis „Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.“).

2. BENDROJI DALIS

2.1. ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ STATISTIKA

Remiantis Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalo rodiklių duomenų baze, 2019 m. sausio 1 d. duomenimis, Anykščių r. savivaldybėje gyveno 23 602 gyventojai, lyginant su praėjusiais metais (2018 m. gyventojų skaičius Anykščių r. – 24 149 žmonės), gyventojų sumažėjo 547 asmenimis ir tai sudaro 2,3 procento ***(toliau – proc.)***. Lyginant gyventojų skaičius Anykščių mieste ir kaimuose, 2019 m. pradžioje miesto gyventojų fiksuojama 9546, o kaimo – 14 056 asmenys. Gyventojų skaičius Lietuvoje 2019 m. – 2 794 184 asmenys. 2019 m. Anykščių r. gyventojai vyrai sudarė 47,1 proc. visų gyventojų (11 111 vyrų), o moterys – 52,9 proc. (12 491 moteris). 1 lentelėje pateikiamas 2019 m. gyventojų pasiskirstymas Anykščių r. pagal amžių ir palyginimas su Lietuvos rodikliu. Lentelėje matome, jog Anykščių r. didžioji dalis gyventojų yra 45–64 m. amžiaus, o Lietuvoje – 18–44 m. amžiaus.

1 lentelė. Gyventojų pasiskirstymas Anykščių r. pagal amžių ir palyginimas su Lietuvos rodikliu 2019 m.

Eilės numeris *(toliau – Eil. Nr.)*	**Amžiaus grupė**	**Anykščių r. (proc.)**	**Lietuvos rodiklis (proc.)**
1.	0–17 m. amžiaus	13,89	17,89
2.	18–44 m. amžiaus	26,59	33,44
3.	45–64 m. amžiaus	32,79	28,96
4.	65 m. ir vyresni	26,73	19,71

*Šaltinis: Higienos instituto **(toliau – HI)** Sveikatos informacijos centro **(toliau – SIC)** Lietuvos sveikatos rodiklių sistema **(toliau – LSRS)***

Keletas kitų svarbių statistinių aspektų, susijusių su Anykščių r. gyventojų sveikata 2019 m., ir jų palyginamas per pastaruosius 5 m., pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. Rodikliai, susiję su Anykščių r. gyventojų sveikata, ir jų pokyčiai 2015–2019 m.

Eil. Nr.	Rodiklis		2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
1.	Asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba		6617	6388	6020	6343	6289
2.	Mirusiųjų skaičius		549	509	534	482	535
3.	Stacionaro ligonių skaičius		7318	6971	6683	6712	6268
4.	Lovų skaičius stacionaruose		127	124	124	113	113
5.	Vaistinių skaičius		14	13	13	13	13
6.	Gydytojų skaičius	Gydytojai	61	61	59	53	50
		Šeimos gydytojai	16	16	16	16	17
		Slaugytojai ir akušeriai	158	158	154	149	146
		Odontologai	16	14	17	15	16

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas

2019 m. mirė 535 asmenys, tai 53 asmenimis daugiau nei 2018 m. 2019 m. moterų mirė 283, o vyrų – 252. Mirtingumo statistika reikšminga, nes ji rodo bendrą gyventojų sveikatos būklę, sveikatos priežiūros veiksmingumą, prieinamumą ir kokybę, sveikatos netolygumus. 1 paveikslėlyje ***(toliau – pav.)*** pateiktas bendro mirtingumo Anykščių r. ir Lietuvoje rodiklio 1000 gyv. ***(toliau – gyv.)*** pasiskirstymas 2015–2019 m. Mirtingumo Anykščių r. 1000 gyv. rodiklis 2019 m. buvo 22,9, lyginant su Lietuvos vidurkiu – 13,7, mūsų rajone jis yra 1,67 karto didesnis. 1 pav. matyti, kad mirtingumo rodiklis 1000 gyv. Anykščių r. kito netolygiai, o Lietuvoje sistemingai mažėjo.

1 pav. Mirtingumas 1000 gyv. Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m.

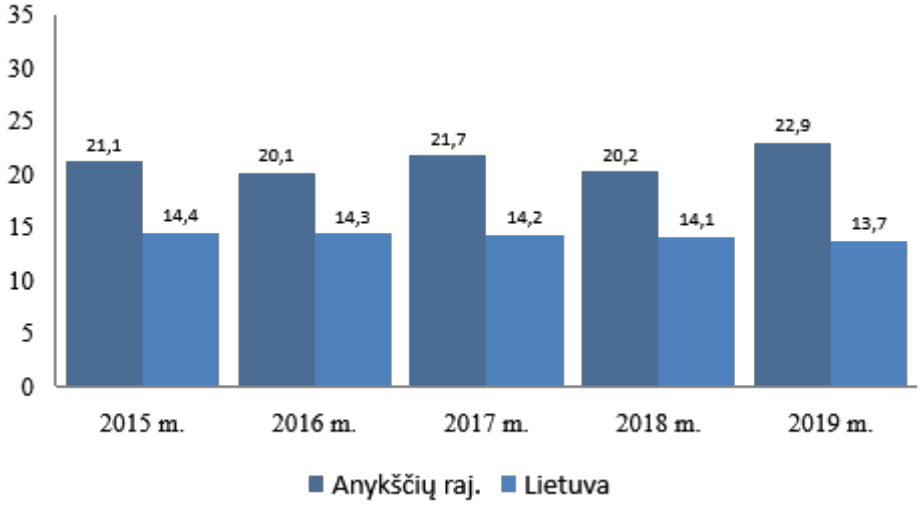

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas

Analizuojant mirtingumą Anykščių r. 2017–2019 m. pagal detalesnes amžiaus grupes (žiūrėti ***(toliau – žr.)*** 3 lentelę), matyti, kad vyresnių asmenų amžiaus grupėje mirčių daugiau, tačiau 2017–2019 m. daugelis jų sumažėjo, mirčių atvejų padaugėjo tik 85+ m. amžiaus grupėje.

3 lentelė. Mirtingumo struktūra pagal detalesnes amžiaus grupes 2016–2018 m. Anykščių r.

Eil. Nr.	Amžiaus grupė	Mirusiųjų asmenų skaičius			Pokytis*
		2017 m.	2018 m.	2019 m.	
1.	0 m.	0	0	2	**100**
2.	1–4; 5–9;10–14 m.	0	0	0	**-**
3.	15–19 m.	0	1	1	**100**
4.	20–24 m.	0	1	1	**100**
5.	25–29 m.	2	3	1	**50**

					3 lentelės tęsinys
6.	30–34 m.	3	0	2	**33,3**
7.	35–39 m.	3	2	3	**-**
8.	40–44 m.	14	9	5	**64,3**
9.	45–49 m.	5	7	7	**40**
10.	50–54 m.	12	18	26	**116,7**
11.	55–59 m.	26	23	29	**11,5**
12.	60–64 m.	25	27	28	**12**
13.	65–69 m.	41	37	39	**4,9**
14.	70–74 m.	48	33	45	**6,3**
15.	75–79 m.	74	71	63	**14,9**
16.	80–84 m.	108	85	90	**16,7**
17.	85+ m.	173	165	193	**11,6**

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys
**Žalia spalva pažymėtas langelis rodo, kad mirtingumas sumažėjo, o skaičius langelyje rodo, kokia dalimi; raudona - padidėjo.*

Lietuvoje gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi – 3 pagrindinės mirties priežastys yra kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys. 2019 m. Anykščių r. šios 3 mirties priežastys taip pat buvo pagrindinės. Anykščių r. 2019 m. minėtos 3 pagrindinės priežastys (468 mirties atvejai) sudarė 87,5 proc. visų mirties priežasčių. 4 lentelėje pavaizduota mirusiųjų nuo tam tikros priežasties asmenų skaičius Anykščių r. ir Lietuvoje 2019 m. absoliučiais skaičiais ***(toliau – abs. sk.)*** ir proc.

4 lentelė. Mirčių skaičius pagal priežastis 2019 m. Anykščių r. ir Lietuvoje

Eil. Nr.	**Mirties priežastis**	**Anykščių raj.**		**Lietuva**	
		Abs. sk.	**Proc.**	**Abs. sk.**	**Proc.**
1.	A00-B99 Infekcinės ir parazitinės ligos	7	1,31	631	1,65
2.	**C00-C96 Piktybiniai navikai**	**97**	**18,13**	**8042**	**21,01**
3.	D00-D48 In situ, gerybiniai ir kiti navikai	4	0,75	194	0,51
4.	E00-E90 Endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligos	4	0,75	638	1,67
5.	F00-F99 Psichikos ir elgesio sutrikimai	1	0,19	300	0,78
6.	G00-G99 Nervų sistemos ligos	9	1,68	797	2,08
7.	**I00-I99 Kraujotakos sistemos ligos**	**342**	**63,93**	**20901**	**54,6**
8.	J00-J99 Kvėpavimo sistemos ligos	12	2,24	1207	3,15
9.	K00-K93 Virškinimo sistemos ligos	22	4,11	1921	5,02
10.	M00-M99 Jungiamojo audinio, skeleto ir raumenų sistemos ligos	1	0,19	133	0,35
11.	N00-N99 Lytinės ir šlapimo sitemos ligos	2	0,37	298	0,78
12.	P00-P96 Perinatalinio periodo ligos	2	0,37	39	0,1
13.	R00-R99 Simptomai, pakitimai ir nenormalūs klinikiniai bei laboratoriniai radiniai, neklasifikuojami kitur	3	0,56	647	1,69
14.	**V00-Y89 Mirtingumo išorinės priežastys**	**29**	**5,42**	**2395**	**6,26**

Šaltinis: HI statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė pagal pasirinktus parametrus

2.2. PAGRINDINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“)

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

PRS analizė ir interpretavimas atliekamas lyginant 2019 m. Anykščių r. savivaldybės rodiklių reikšmes su Lietuvos vidurkiu, kas leidžia vertinti rodiklio pokyčio kryptį ir aprėptį savivaldybėje, ar rodiklio reikšmė atitinka išsikeltą valstybės siekį.

Vadovaujantis „Šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 3 grupes (visa tai galima rasti HI SIC leidinyje apie visuomenės sveikatos būklę Lietuvos savivaldybėse 2019 m.):

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos **raudona spalva**;
- likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Šioje Ataskaitoje analizuojami ir interpretuojami rodikliai remiantis minėtu „Šviesoforo“ principu pateikiami 5 lentelėje. Minėtos lentelės 1 stulpelyje pateikiamas atitinkamo rodiklio pokytis Anykščių r. lyginant 2018 m. ir 2019 m., žalia spalva pažymėtas langelis rodo, kad rodiklio reikšmė Anykščių r. pagėrėjo, o skaičius langelyje rodo, kokia dalimi; raudona – pablogėjo. 2 stulpelyje pateikiami PRS suskirstyti pagal LSP numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. 3 stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, 4 stulpelyje – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, 5 – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, o 6 – didžiausia. 7 stulpelyje pateiktas savivaldybės rodiklio interpretavimas – reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės rodiklio vietos, tarp visų savivaldybių, pavaizdavimas pagal „Šviesoforo“ spalvų principą.

Rodiklių reikšmių sužymėjimas tam tikra „Šviesoforo“ spalva atliekamas vertinant ne rodiklio dydį, o reikšmę, kadangi mažas rodiklis ne visada atspindi gerą situaciją, ir atvirkščiai, didelis rodiklis ne visada rodo blogą situaciją. Santykis 7 stulpelyje pateikiamas lyginant nestandartizuotus rodiklius.

Rodiklio reikšmės Anykščių r. ir Lietuvoje nurodytos 2018 m. ir 2019 m., tai leidžia palyginti rodiklio kitimo dinamiką per pastaruosius metus bei nustatyti, kokios sveikatos stiprinimo priemonės buvo efektyviausios ir padėjo pasiekti teigiamų rezultatų bei kokios sveikatos problemos vis dar vyrauja mūsų rajone ir reikalauja didesnių pastangų bei svaresnio indėlio.

Toliau pateikiama 3 atrinktų rodiklių detali analizė ir vertinimas, parengti pasiūlymai, suformuotos apibendrintos išvados ir rekomendacijos, orientuotos į tikslines grupes. Rodiklių vertinimas atliktas remiantis kritiniu požiūriu, siekiant išryškinti itin aktualias problemas, nustatyti ir taikyti tinkamiausius jų sprendimo būdus. Įvertinus Anykščių r. savivaldybės visuomenės sveikatos būklę, prioritetinės sveikatos problemos pasirenkamos vertinant, kurios reikšmės santykis su Lietuvos vidurkiu yra blogiausias (tai yra ***(toliau – t. y.)*** patenka į raudoną zoną pagal „Šviesoforo“ principą), kurio rodiklio reikšmė prasčiausia Anykščių r. lyginant su kitomis savivaldybėmis bei kurios reikšmės labiausiai pablogėjo Anykščių r. lyginant 2018 m. ir 2019 m.

5 lentelė. Anykščių r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis 2019 m.

	Rodiklis	Savivaldybės rodiklis		Lietuvos rodiklis		Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva
		2018 m.	**2019 m.**	2018 m.	**2019 m.**			
1	2	3		4		5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai								
2,9	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	75,3	**73,1**	76	**76,5**	**70**	**80**	0,95
6,7	Išvengiamas mirtingumas	28,2	**30,1**	30,5	**31,7**	**20**	**40**	0,95
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį								
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą								
20,4	Mirtingumas dėl savižudybių/standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyv.	37,7/35,7	**30/32,6**	24,4/23,8	**23,5/23**	**0**	**150**	1,28
32,9	Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.	41,9	**55,7**	42,1	**37,1**	**0**	**150**	1,50
4,5	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.	62	**64,8**	69,1	**68,2**	**0**	**300**	0,95
2,4	Ilgalaikio nedarbo lygis	4,2	**4,1**	2,2	**1,9**	**0**	**7**	2,18
32,2	Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	-18,3	**-24,2**	-5,3	**0**	**-40**	**30**	-24,2
1.2. Sumažinti socialinę – ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu								
1	Mirtingumas dėl išorinių priežasčių/standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00-Y89) 100 000 gyv.	125,7/102,4	**124,4/111,3**	93,4/91	**85,7/83,6**	**0**	**250**	1,45
2,7	Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyv.	234,1	**227,8**	148,9	**146,6**	**0**	**400**	1,55
3,7	Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	53,9	**51,9**	25,4	**23,1**	**0**	**90**	2,25
82	Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	37,7	**68,6**	32,9	**31,3**	**0**	**80**	2,19
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką								
2.1. Kurti saugias ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą								
50	Asmenų, žuvusių ar sunkai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyv.	1,4	**0,7**	0,9	**1**	**0**	**3**	0,76
3	Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	134,7	**138,8**	150,7	**145,7**	**50**	**200**	0,95
9,8	Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	91,8	**82,8**	67,1	**61,6**	**0**	**150**	1,3
6,3	Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyv.	34,8	**32,6**	74,9	**72**	**0**	**150**	0,5
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį								
48,8	Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo/standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyv.	8,4/7,3	**4,3/2,9**	5,5/5,5	**4,9/4,8**	**0**	**30**	0,87
23	Mirtingumas dėl nukritimo/standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	20,9/13,7	**25,7/19,4**	16,1/15,3	**15,5/15,2**	**0**	**150**	1,66
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių								

104,8	Mirtingumas dėl transporto įvykių/standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyv.	4,2/2,6	**8,6/8,6**	8/7,9	**7,7/7,6**	**0**	**60**	1,12
								5 lentelės tęsinys
-	Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	0	**0**	3	**2,3**	**0**	**15**	-
20,5	Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.	71,2	**85,8**	58,9	**66,7**	**0**	**200**	1,29
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą								
27,7	Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.	148	**189**	1010	**970**	**0**	**40000**	0,19
-	Viešai teikiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	92	**92**	-	**-**	**-**	**-**	-
-	Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	92	**92**	-	**-**	**-**	**-**	-
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą								
3.1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą								
-	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	0/0	**0/0**	3/3,1	**2,9/3**	**0**	**20**	-
43,5	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	20,9/19,5	**30/29**	18,1/17,7	**19,1/18,5**	**0**	**80**	1,57
53,6	Nusikalstomos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.	46,1	**21,4**	85,8	**74,1**	**0**	**400**	0,29
1,9	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmeninė prekyba tabako gaminiais	123,1	**125,4**	189,9	**199,2**	**0**	**400**	0,63
3,7	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	109	**105**	166,8	**171,3**	**0**	**400**	0,61
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius								
4,9	Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	34,4	**32,7**	36,7	**37,8**	**0**	**70**	0,86
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius								
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais								
4,9	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.	59	**56,1**	32,5	**31,4**	**10**	**60**	1,79
14	Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyv.	9,3	**8**	6,9	**7**	**3**	**11**	1,14
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į paciento orientuotą sveikatos priežiūrą								
3,6	Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	2,8	**2,9**	2	**2**	**1**	**6**	1,43
10,6	Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.	6,6	**7,3**	7,2	**7,2**	**0**	**15**	1,01
1,2	Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	8,2	**8,3**	9,1	**9,5**	**6**	**12**	0,88
-	Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	0	**0**	3,1	**3,3**	**0**	**15**	-
100	Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.	1,3	**0**	2,2	**2**	**0**	**5**	-
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą								
100	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	0	**13,1**	3,4	**3,3**	**0**	**20**	3,98
0,2	2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys (proc.)	98	**97,8**	92,1	**92,7**	**85**	**100**	1,05

0,3	1 metų amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae (3 dozės) skiepijimo apimtys (proc.)	97,7	**97,4**	92,3	**92,1**	**60**	**100**	1,06
								5 lentelės tęsinys
25,5	Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.)	19,2	**14,3**	14,5	**15**	**0**	**60**	0,95
9,3	Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	12,9	**11,7**	18,9	**20**	**0**	**40**	0,59
64,5	Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.	9,3	**3,3**	4,4	**3,9**	**0**	**15**	0,84
	4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę							
15,9	Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų/standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.	1264,9 /829,8	**1466,6/9 98,5**	782,5/ 744,5	**748/733**	**500**	**1500**	1,96
24,1	Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.	335,1/ 245,7	**416/315, 6**	286,6/ 274,7	**287,8/27 3,5**	**200**	**400**	1,45
12,6	Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų/standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.	293,2/ 185,6	**330,2/21 7,3**	191/18 1,8	**176,1/17 2,4**	**0**	**500**	1,88
60,4	Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	36,9	**59,2**	56,6	**61,2**	**20**	**110**	0,97
12,8	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metų bėgyje dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	37,4	**42,2**	50,2	**52,9**	**10**	**80**	0,80
13,7	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje	46,6	**53**	52,7	**56,4**	**30**	**80**	0,94
12,9	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje	45,8	**51,7**	53,1	**56,3**	**30**	**70**	0,92
13	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencijos programoje	40,9	**46,2**	42,9	**48,2**	**20**	**70**	0,96

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“.

Iš 5 lentelėje pateiktų reikšmių ir jų palyginimo Anykščių r. ir Lietuvoje, matyti, kad 6 rodikliai patenka į žalią zoną, tai reiškia, kad jų reikšmės yra geresnės nei Lietuvos vidurkis:

1. Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
2. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.;
3. Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;
4. Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.;
5. 2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys (proc.);
6. 1 metų amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae (3 dozės) skiepijimo apimtys (proc.).

Tačiau 16 rodiklių reikšmių patenka į raudonąją zoną, tad jų gerinimui reikia skirti ypatingą dėmesį:

1. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė;
2. Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.;
3. Ilgalaikio nedarbo lygis;
4. Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.;
5. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.;
6. Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;
7. Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.;
8. Mirtingumas dėl nukritimo/standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.;
9. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmeninė prekyba tabako gaminiais;
10. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
11. Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.;
12. Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių;
13. Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);
14. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų/standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.;
15. Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.;
16. Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų/standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.

Likę rodikliai patenka į geltoną zoną, tai reiškia, jog jie atitinka Lietuvos vidurkį ir imtis specialių priemonių jiems pagerinti nėra būtina. Kalbant apie sveikatos rodiklių pokytį 2018 m. ir 2019 m. Anykščių r., 25 rodiklių reikšmės pagerėjo, o 23 – pablogėjo, Lietuvoje pagerėjo 37, o pablogėjo 9 rodiklių reikšmės. Detalesnei analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai:

- Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų/standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.;
- Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių.

3. SPECIALIOJI DALIS

3.1. MIRTINGUMAS NUO KRAUJOTAKOS SISTEMOS LIGŲ

Kaip jau buvo minėta, tiek Anykščių r., tiek Lietuvoje, kraujotakos sistemos ligos sukelia daugiausia mirčių. Anykščių r. dėl šios priežasties 2019 m. mirė 342 asmenys (iš viso mirė 535 asmenys), tai sudaro 63,9

proc. visų mirčių. Daugiausia mirčių Anykščių r. sukeliančios kraujotakos sistemos ligos išskiria mūsų savivaldybę į didelės rizikos zoną, čia 100 000 gyv. 2019 m. teko 1466,55 mirčių, kai visos Lietuvos vidurkis – 748,03 mirtys, tad rodiklis Anykščių r. yra 1,96 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (žr. 2 pav.). Lyginant 2018 m. ir 2019 m., mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų mūsų rajone padidėjo 15,9 proc.

2 pav. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. rodiklis Lietuvoje 2019 m.

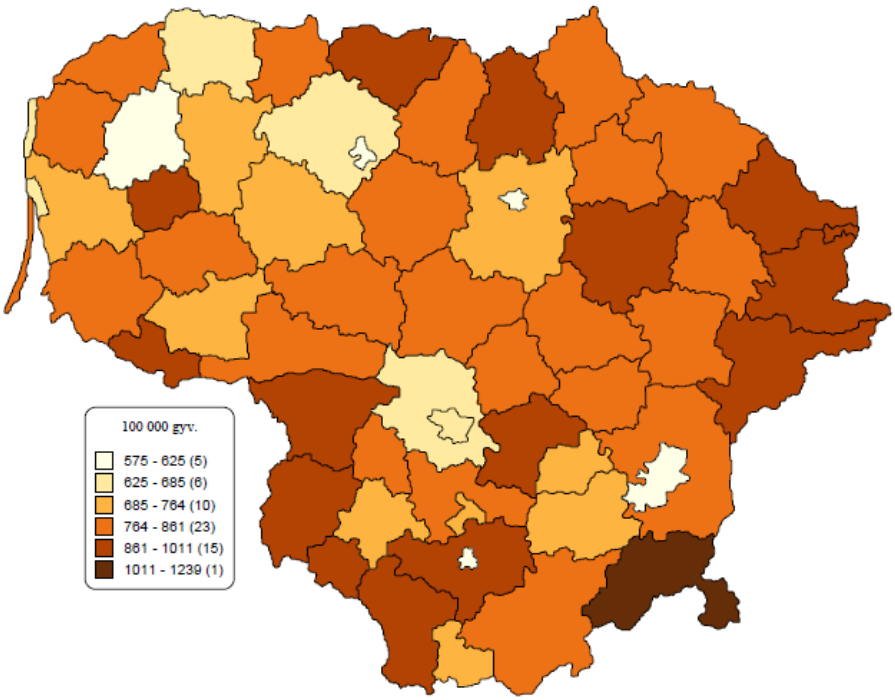

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

3 pav. grafiškai pavaizduota mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklio 100 000 gyv. pokyčiai Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m. Matyti, kad kaip ir bendras mirtingumas, mirusiųjų nuo kraujotakos sistemos ligų skaičius Anykščių r. kito netolygiai bei buvo didesnis už Lietuvos vidurkį, o Lietuvoje minėtas mirtingumas sistemingai mažėjo.

3 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m.

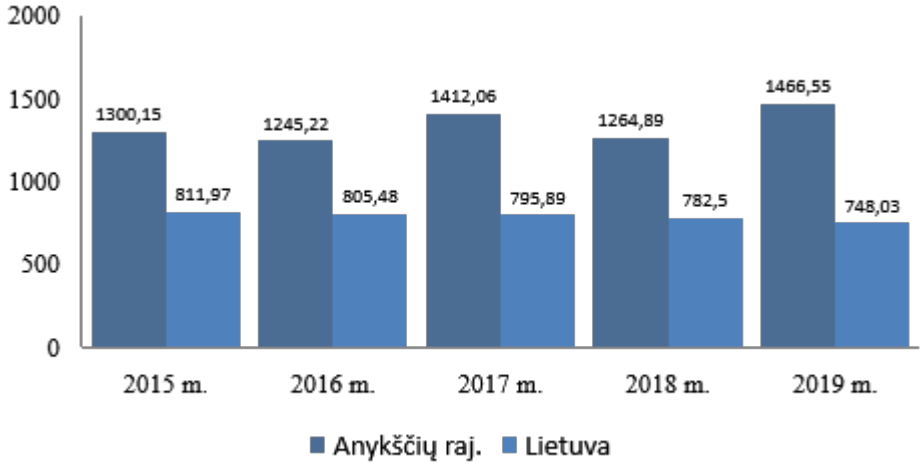

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

Vertinant mirtingumą dėl kraujotakos sistemos ligų tarp visų savivaldybių, deja, bet Anykščių r. išsiskiria kaip turintis didžiausią mirtingumą nuo minėtų ligų ir yra 1-oje vietoje (žr. 4 pav.). Analizuojant

standartizuotą (standartizuotas rodiklis rodo, kaip keistųsi tikrasis rodiklis, jeigu požymis, turintis įtakos rodiklio lygiui, jo neveiktų) mirtingumo dėl kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. rodiklį, pastebima, jog mūsų rajonas pasislenka į 3-iąją vietą ir yra po Šalčininkų bei Švenčionių rajonų.

4 pav. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. rodiklio santykio palyginimas su Lietuvos vidurkiu savivaldybėse 2019 m.

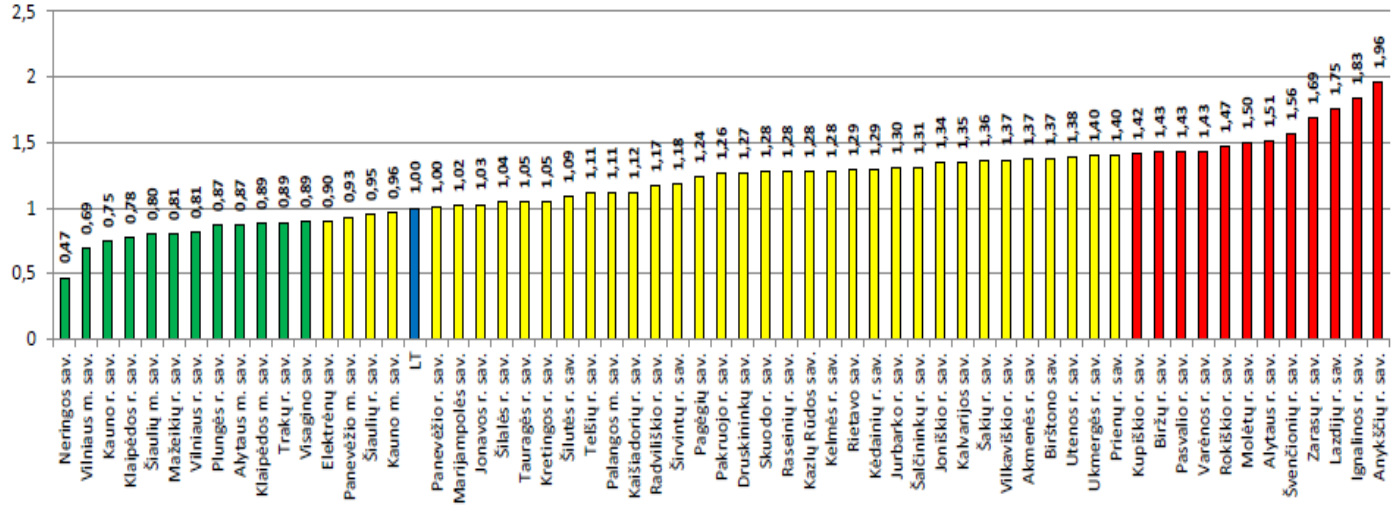

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

Mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų nevienodai pasiskirstęs vertinant pagal lytį ir gyvenamąją vietą. 2019 m. Anykščių r. dėl minėtos priežasties mirė 206 moterys ir 136 vyrai (žr. 5 pav.), o vertinant pagal gyvenamąją vietą, dėl kraujotakos sistemos ligų mirė 112 miesto ir 230 kaimo gyventojų (žr. 6 pav.).

5 pav. Mirtingumo dėl kraujotakos sistemos ligų pasiskirstymas pagal lytį Anykščių r. 2019 m.

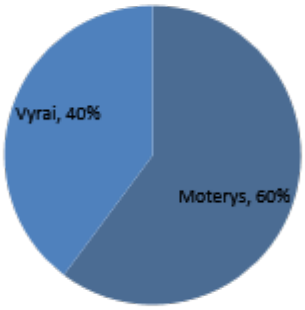

6 pav. Mirtingumo dėl kraujotakos sistemos ligų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą Anykščių r. 2019 m.

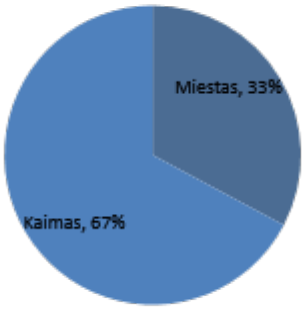

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

Kraujotakos sistemos ligos, sukėlusios daugiausia mirčių Anykščių r. 2019 m. buvo lėtinė išeminė širdies liga, smegenų infarktas ir kitos cerebrovaskulinės ligos, kurios 2015–2019 m. kito netolygiai, išskyrus smegenų infarkto atvejus, dėl kurių mirčių skaičius sistemingai mažėjo (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Mirčių skaičius dėl kraujotakos sistemos ligų Anykščių r. 2015–2019 m.

Mirties priežastis	**Mirčių skaičius**				
	2015 m.	**2016 m.**	**2017 m.**	**2018 m.**	**2019 m.**
Lėtinė išeminė širdies liga	192	176	225	189	215
Smegenų infarktas	41	40	38	38	33
Kitos cerebrovaskulinės ligos	49	49	35	18	28
Ūminis miokardo infarktas	20	15	18	18	25
					6 lentelės tęsinys
Intracerebrinis kraujavimas	9	5	12	8	8

Hipertenzinė širdies liga	1	6	9	11	8
Plaučių embolija	3	4	1	1	5
Cerebrovaskulinių ligų pasekmės	6	1	1	-	5
Kardiomiopatija	6	4	1	3	3
Hipertenzinė širdies ir inkstų liga	2	1	1	2	3
Iš viso (+pavienių mirties atvejų priežastys)	**339**	**316**	**347**	**302**	**342**

Šaltinis: HI statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė pagal pasirinktus parametrus

Detalesnei analizei pasirinktos prioritetinės sveikatos problemos buvo lyginamos ir su panašų gyventojų skaičių turinčiomis savivaldybėmis – Biržų (23 172 gyventojai), Pasvalio (23 377 gyventojai) ir Šilalės (22 410 gyventojų) r. savivaldybėmis. Vertinant mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklį 100 000 gyv., Anykščių r. šis rodiklis yra didžiausias lyginant su Biržų, Pasvalio ir Šilalės r. savivaldybėmis (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. rodiklis Anykščių, Biržų, Pasvalio ir Šilalės r. savivaldybėse 2019 m.

Anykščių r.	**Biržų r.**	**Pasvalio r.**	**Šilalės r.**
1466,55	1067,75	1069,13	780,88

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

3.2. MIRTINGUMAS NUO PIKTYBINIŲ NAVIKŲ

Anykščių r. dėl piktybinių navikų 2019 m. mirė 97 asmenys (iš viso mirė 535 asmenys), tai sudaro 18,13 proc. visų atvejų ir užima 2-ąją vietą tarp visų mirties priežasčių. Minėtos mirtys Anykščių r. išskiria į didelės rizikos zoną, čia 100 000 gyv. 2019 m. teko 415,95 mirčių, kai visos Lietuvos vidurkis – 287,82 mirtys, tad rodiklis Anykščių r. yra 1,45 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (žr. 7 pav.). Lyginant 2018 m. ir 2019 m., mirtingumas dėl piktybinių navikų mūsų rajone padidėjo 24,1 proc.

7 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. rodiklis Lietuvoje 2019 m.

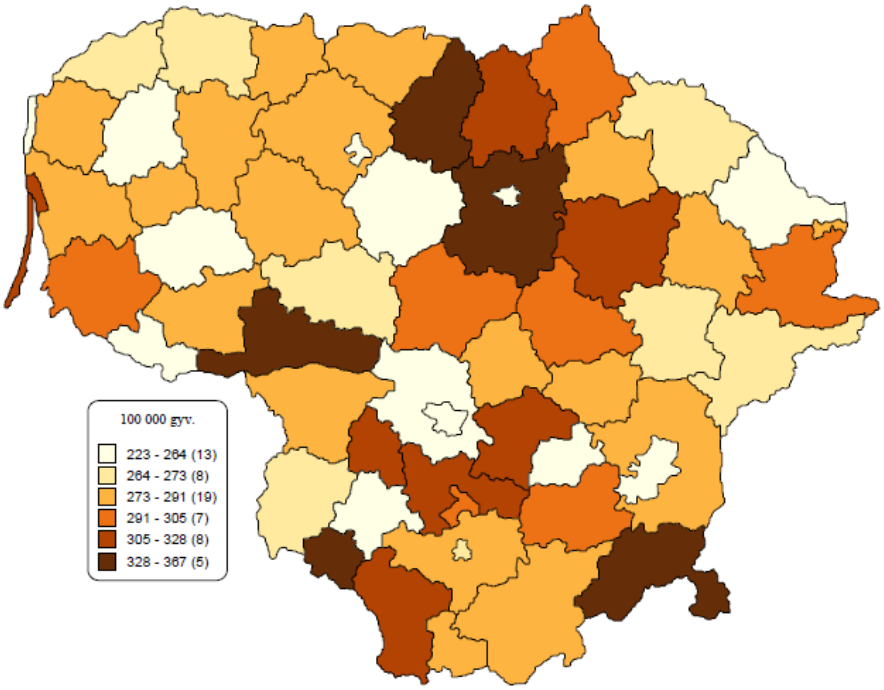

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

8 pav. grafiškai pavaizduota mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklio 100 000 gyv. pokyčiai Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m. Matyti, kad mirtingumas dėl piktybinių navikų Anykščių r. ir Lietuvoje kito netolygiai ir visu minėtu laikotarpiu mirtingumo dėl minėtų priežasčių rodiklis buvo didesnis Anykščių r.

8 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m.

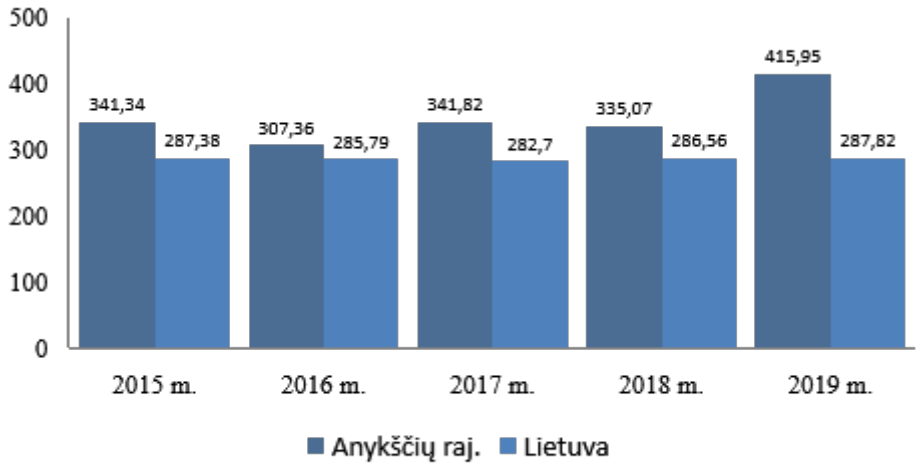

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

Vertinant mirtingumą dėl piktybinių navikų tarp visų savivaldybių, Anykščių r. buvo 2-oje vietoje (žr. 9 pav.). Analizuojant standartizuotą mirtingumo dėl piktybinių navikų 100 000 gyv. rodiklį, pastebima, jog mūsų rajonas nebepateka tarp 5-ių, didžiausią mirtingumą dėl piktybinių navikų turinčių savivaldybių.

9 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. rodiklio santykio palyginimas su Lietuvos vidurkiu savivaldybėse 2019 m.

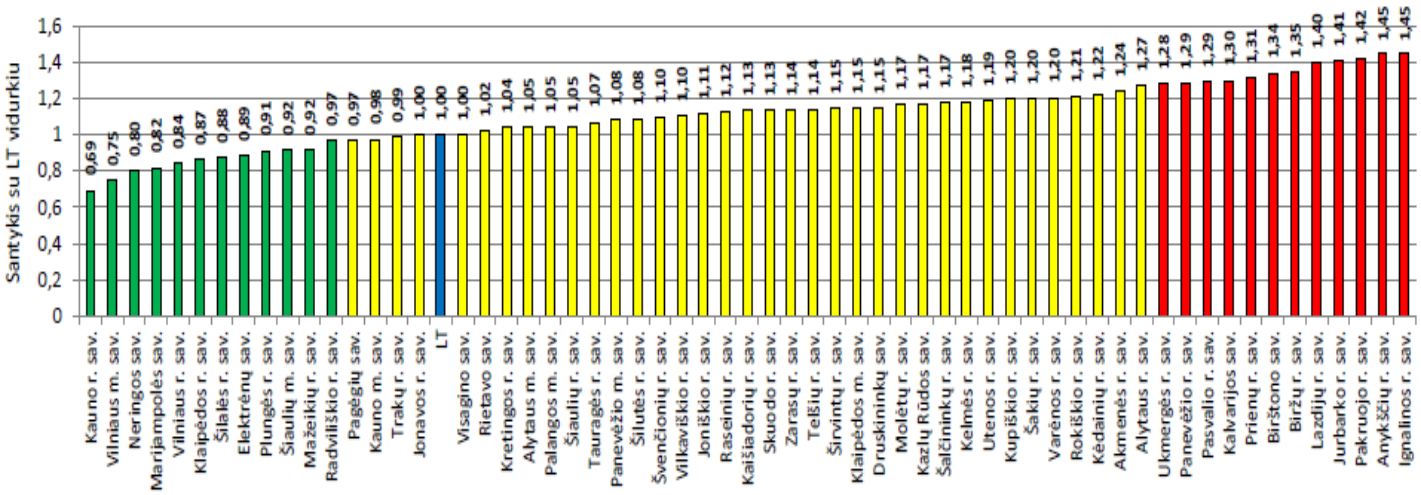

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

Mirtingumas dėl piktybinių navikų nevienodai pasiskirstęs vertinant pagal lytį ir gyvenamąją vietą. 2019 m. Anykščių r. dėl minėtos priežasties mirė 41 moteris ir 56 vyrai (žr. 10 pav.), o vertinant pagal gyvenamąją vietą, dėl piktybinių navikų mirė 44 miesto ir 53 kaimo gyventojai (žr. 11 pav.).

10 pav. Mirtingumo dėl piktybinių navikų pasiskirstymas pagal lytį Anykščių r. 2019 m.

11 pav. Mirtingumo dėl piktybinių navikų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą Anykščių r. 2019 m.

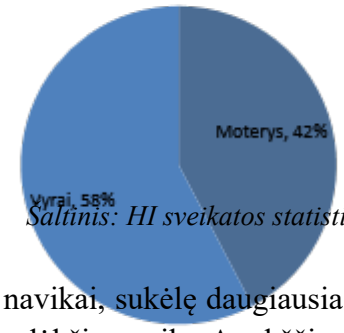

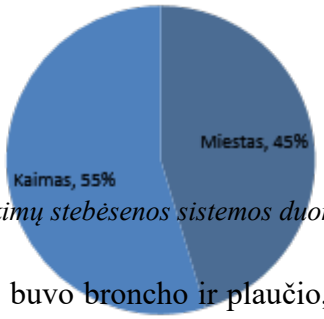

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

Piktybiniai navikai, sukėlę daugiausia mirčių Anykščių r. 2019 m. buvo broncho ir plaučio, skrandžio bei krūties. Mirtys dėl šių navikų Anykščių r. 2015–2019 m. kito netolygiai (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Mirčių skaičius dėl piktybinių navikų Anykščių r. 2015–2019 m.

Mirties priežastis	**Mirčių skaičius**				
	2015 m.	**2016 m.**	**2017 m.**	**2018 m.**	**2019 m.**
Broncho ir plaučio piktybinis navikas	19	10	12	10	19
Skrandžio piktybinis navikas	8	8	8	5	9
Krūties piktybinis navikas	6	4	4	6	8
Kasos piktybinis navikas	1	5	7	7	6
Stemplės piktybinis navikas	1	1	1	5	5
Priešinės liaukos (prostatos) piktybinis navikas	7	5	7	2	5
Inksto, išskyrus inksto geldelę, piktybinis navikas	2	3	-	3	5
Nefolikulinė limfoma	2	-	1	-	5
Kiaušidės piktybinis navikas	1	3	6	2	4
Storosios (gaubtinės) žarnos piktybinis navikas	1	3	5	5	4
Iš viso (+pavienių mirties atvejų priežastys)	**89**	**78**	**84**	**80**	**97**

Šaltinis: HI statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė pagal pasirinktus parametrus

Vertinant mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklį 100 000 gyv., Anykščių r. šis rodiklis yra didžiausias lyginant su Biržų, Pasvalio ir Šilalės r. savivaldybėmis (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Mirtingumo nuo piktybinių navikų 100 000 gyv. rodiklis Anykščių, Biržų, Pasvalio ir Šilalės raj. savivaldybėse 2019 m.

Anykščių r.	**Biržų r.**	**Pasvalio r.**	**Šilalės r.**
415,95	387,88	372,25	252,77

Šaltinis: HI sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys

3.3. KŪDIKIŲ (VAIKŲ IKI 1 M. AMŽIAUS) MIRTINGUMAS 1000 GYVŲ GIMUSIŲ KŪDIKIŲ

2019 m. padidėjęs kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių išskiria Anykščių r. į didelės rizikos zoną, čia 1000 gyvų gimusių kūdikių teko 13,1 mirusių kūdikių, kuomet visos Lietuvos vidurkis 3,3, tad minėtas rodiklis mūsų rajone yra 3,98 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (žr. 12 pav.). Lyginant 2018 m. ir 2019 m., kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių padidėjo 100 proc. (2019 m. fiksuotos 2 kūdikių mirtys, 2018 m. bei 2017 m. – 0).

12 pav. Kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių kūdikių rodiklis Lietuvoje 2019 m.

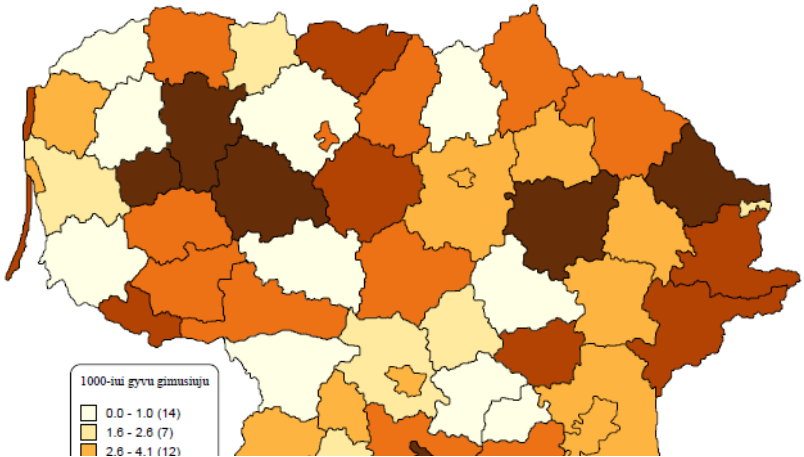

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

13 pav. grafiškai pavaizduota kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių kūdikių pokyčiai Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m. Vertinant minėtą rodiklį matyti, kad jis Anykščių r. ir Lietuvoje kito netolygiai, o Anykščių r. kūdikių mirčių atvejų buvo fiksuota tik 2016 m. ir 2019 m., kai rodiklis buvo didesnis mūsų rajone.

13 pav. Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių Anykščių r. ir Lietuvoje 2015–2019 m.

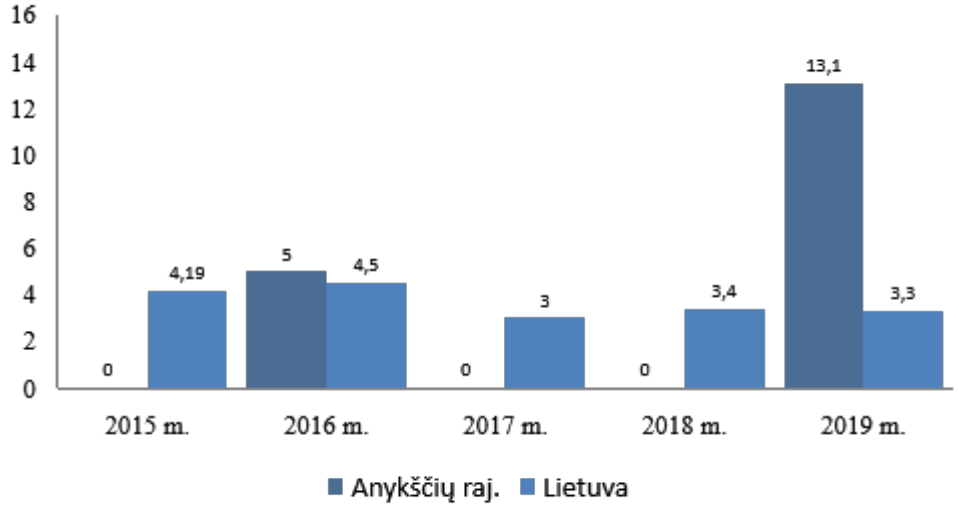

Šaltinis: HI SIC LSRS

Analizuojant kūdikių mirtingumą 1000 gyvų gimusių kūdikių tarp visų savivaldybių, Anykščių r. yra 2-oje vietoje (žr. 14 pav.).

14 pav. Kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių kūdikių rodiklio santykio palyginimas su Lietuvos vidurkiu savivaldybėse 2019 m.

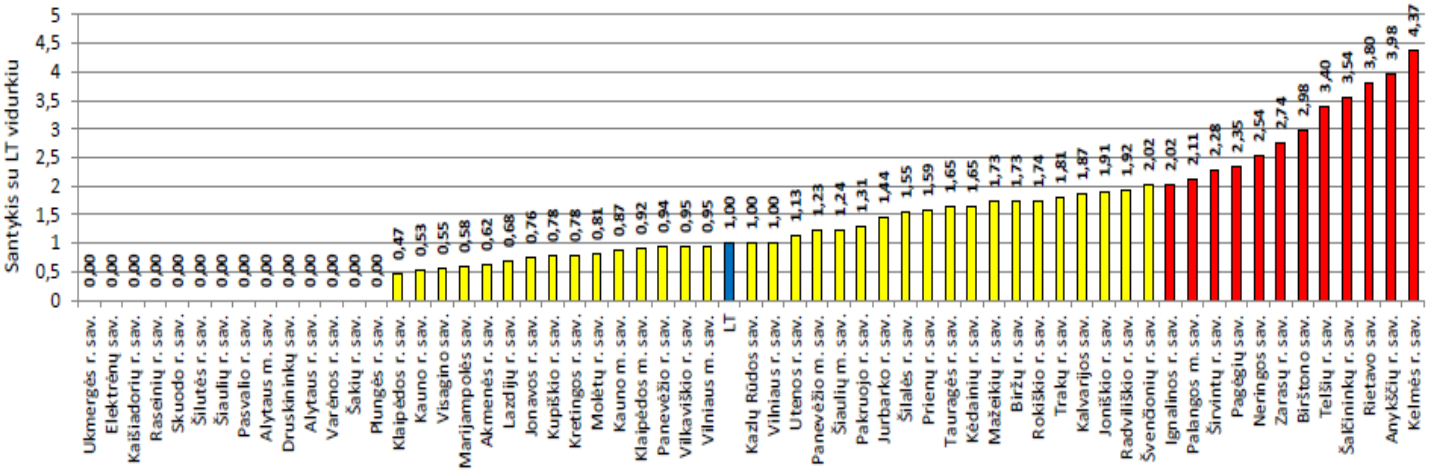

Šaltinis: HI SIC „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“

2019 m. Anykščių r. mirusių kūdikių mirties priežastys buvo priskirtos perinatalinio laikotarpio ligoms, o abu mirę kūdikiai buvo vyriškos lyties, gyvenantys kaime. Lyginant minėtą rodiklį tarp Anykščių, Biržų, Pasvalio ir Šilalės r. savivaldybių, jis buvo didžiausias Anykščių r. (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. Kūdikių mirtingumo 1000 gyvų gimusių kūdikių rodiklis Anykščių, Biržų, Pasvalio ir Šilalės r. savivaldybėse 2019 m.

Anykščių r.	Biržų r.	Pasvalio r.	Šilalės r.
13,1	5,7	0	5,1

Šaltinis: HI SIC LSRS

4. VAIKŲ GYVENSENOS TYRIMO REZULTATAI ANYKŠČIŲ RAJONE 2020 M.

2020 m. Anykščių r. buvo atliktas mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas ***(toliau – Tyrimas)***, kuris, remiantis Įsakymu, atliekamas kas 4 m. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kaip vaikai vertina savo sveikatą ir išvaizdą, ar yra laimingi; išanalizuoti sveikatos elgseną; nustatyti rizikingą elgesį. Tyrimo metu anketiniu apklausos būdu Anykščių r. mokyklose buvo apklausti 405 respondentai iš 5, 7 ir 9 klasių (atitinkamai 102, 123 ir 172 respondentai). Apibendrinti Tyrimo rezultatai (proc.) pateikiami 11 lentelėje (skliausteliuose pateikiami skaičiai rodo Lietuvos vidurkį). Verta paminėti, jog 83 rodiklių reikšmės Anykščių r. yra geresnės nei Lietuvos vidurkis, o 44 rodiklių reikšmės blogesnės už Lietuvos vidurkį.

11 lentelė. Tyrimo rezultatai Anykščių raj. 2020 m.

	5 klasė	7 klasė	9 klasė	Bendrai
Laimingumas, sveikatos ir išvaizdos vertinimas:				
Jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi, vertindami savo dabartinį gyvenimą	**82,2** (80)	**69,7** (70,8)	**63,7** (68,3)	**70,4** (73,2)
Savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą	**82,8** (85)	**73** (79,7)	**71,8** (74,3)	**75** (79,8)
Yra patenkinti savo išvaizda	**61,6** (52,7)	**42,1** (37)	**33,1** (31,7)	**43** (40,7)
Sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas, mityba)				
5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių (skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis)	**51,5** (38)	**41,9** (39,5)	**29,9** (36,3)	**39** (38,1)
Kasdien ne pamokų metu mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių	**19,4** (15,7)	**19,3** (13,5)	**10,1** (11,5)	**15,6** (13,6)
Vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono)	**7,8** (13,5)	**17,8** (23,5)	**29,7** (33,1)	**20,6** (23,3)
Kasdien valgo pusryčius	**40,6** (51)	**49,6** (43,6)	**39,5** (41,8)	**42,5** (45,5)
11 lentelės tęsinys				
Bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių)	**54,1** (38,8)	**39,2** (35,2)	**31,2** (30,1)	**39,6** (34,7)
Bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių)	**40,8** (32,6)	**30,3** (33,2)	**29,9** (31,1)	**32,7** (32,3)
Bent kartą per dieną valgo saldumynus	**12,9** (16,4)	**11,5** (17,8)	**16,7** (18,1)	**14,3** (17,4)
Bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus	**7,8** (9,8)	**10** (10,9)	**10,8** (11,3)	**9,6** (10,7)
Bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus	**2** (2,7)	**1,7** (3,3)	**2,4** (4,6)	**2** (3,5)
Papildomai nededa druskos į paruoštą maistą	**39,8** (39,4)	**33,1** (34,9)	**40,9** (35,6)	**38,3** (36,7)
Valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną	**53,5** (58,8)	**75,6** (56,4)	**57,7** (55,9)	**62,4** (57)
Rizikingas elgesys				
Per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius	**0** (2,1)	**0,8** (4,8)	**13,2** (14,8)	**6,2** (7)
Per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius	**3,1** (3,4)	**6,6** (9,8)	**26,3** (25,8)	**14,5** (12,7)
Per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui	**3** (3,3)	**8,3** (9,5)	**24,1** (24,7)	**13,9** (12,2)
Per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui	**2,1** (5,8)	**13,4** (19,4)	**38,1** (36,6)	**22** (20,1)
Per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus	**4** (4,1)	**4,2** (8,1)	**19,3** (20,3)	**10,9** (10,6)
Per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus	**9,5** (8)	**9,1** (18,8)	**32,9** (40,4)	**19,8** (21,9)

Bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes („žolę“, marihuaną, hašišą)	**0** (1)	**0,8** (1,7)	**3,6** (7,1)	**2** (3,2)
Bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapes	**0** (0,9)	**1,7** (1,5)	**2,4** (3,2)	**1,8** (1,8)
Visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus	**33,3** (39,6)	**23,8** (22,3)	**14,8** (13,9)	**22,5** (25,6)
Visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu	**92** (85,4)	**90,2** (79,7)	**77,6** (75,4)	**84,8** (80,3)
Visada dėvi šalmą važiuodami dviračiu	**25,8** (16,3)	**5,8** (7,1)	**4,8** (3,5)	**10,7** (9,3)
Iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius	**43,9** (37,7)	**43,1** (36,8)	**19,8** (23,5)	**33,3** (33)
Patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius	**23,5** (22)	**25** (28,1)	**23,4** (24,4)	**23,8** (24,9)
Per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu	**11,1** (10)	**12,8** (9,5)	**6,7** (8,3)	**10,1** (9,3)
Per paskutinius 12 mėnesių patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu	**15,5** (13,4)	**18,8** (17,9)	**8,5** (16,6)	**14** (16)
Kuriuos per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai	**12,7** (11,4)	**7,3** (7,2)	**3,5** (5,6)	**7,2** (8,2)
Kurie jaučiasi saugūs namų aplinkoje	**97** (96,1)	**98,3** (96,3)	**92,4** (96,3)	**95,4** (96,2)
Kurie jaučiasi saugūs mokyklos aplinkoje	**85** (85,9)	**77,7** (83,2)	**80,1** (86,8)	**80,5** (85,3)

Šaltinis: HI Visuomenės sveikatos technologijų centro Visuomenės sveikatos tyrimų skyrius „Mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas“, 2020 m. rodiklių suvestinė-ataskaita

**Žalia spalva pažymėtas langelis rodo, kad rodiklio reikšmė yra geresnė Anykščių r. nei Lietuvoje; raudona – blogesnė.*

5. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Parengus šią Ataskaitą, buvo išanalizuota bendra Anykščių r. gyventojų statistika, išskirti prioritetiniai statistiniai aspektai, susiję su gyventojų sveikata, apžvelgti jų pokyčiai, atlikta pagrindinių stebėsenos rodiklių analizė ir interpretavimas „Šviesoforo“ principu. Apžvelgus 5 lentelę ir atlikus rodiklių analizę, 6 jų yra priskirta žaliai spalvai – tai reiškia, jog jų reikšmės yra žymiai geresnės nei Lietuvos vidurkis ir 16 rodiklių buvo priskirta į raudonąją zoną – jų reikšmės žymiai blogesnės nei Lietuvos vidurkis, tad jų gerinimui reikia skirti ypatingą dėmesį. 25 rodiklių reikšmės, 2019 m. lyginant su 2018 m., pagerėjo, o 23 rodiklio reikšmės - pablogėjo. Šioje ataskaitoje buvo išskirtos 3 pagrindinės sveikatos problemos Anykščių r. 2019 m. ir atlikta detali jų analizė, kuria remiantis suformuotos konkrečios išvados bei rekomendacijos.

Visų rodiklių pagerinimui bei greitesnių ir efektyvesnių rezultatų pasiekimui būtina savivaldybės lygiu nustatyti sveikatos priežiūrą ir jos politikos formavimą bei įgyvendinimą ilgalaikiu prioritetu. Būtina stiprinti „sveikata visose politikose“ principą, kuris apsprendžia visų sveikatos priežiūros, ugdymo, socialinių paslaugų įstaigų, gelbėjimo tarnybų darnią veiklą; didinti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis ir bendruomenėmis. Svarbu siekti vieningų tikslų ir matyti tiesioginę naudą Anykščių r. gyventojams. Sveikatos gerinimo procese būtinas ir aktyvus visuomenės dalyvavimas, kuris padėtų išgirsti problemas, analizuoti jas bei išrinkti geriausius jų sprendimo būdus, numatyti tolimesnes sveikatinimo strategijas ir metodus. Pažymima, kad ugdymo įstaigose labai svarbus tėvų dalyvavimas ir bendradarbiavimas, kuris sutvirtintų sveikatos žinių bei įgūdžių perdavimą vaikams. Vieningas visų institucijų ir bendruomenės požiūris bei bendravimas yra sėkmingiausias būdas siekiant pagerinti sveikatos rodiklius ir sustiprinti gyventojų sveikatą.

Apžvelgiant Ataskaitą už 2019 m., išskiriami šie tikslai, susiję su rodikliais raudonoje zonoje ir prioritetinėmis sveikatos problemomis:

1. **<u>Mažinti mirtingumą dėl kraujotakos sistemos ligų.</u>**

Dėl kraujotakos sistemos ligų, 2019 m. Anykščių r. mirė daugiausia asmenų, šios ligos sudarė 63,9 proc. visų mirčių atvejų. 2019 m. Anykščių r. mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklio reikšmė buvo 1,96 karto didesnė nei Lietuvos vidurkis, vertinant pagal „Šviesoforo“ principą, Anykščių r. pagal didžiausią mirtingumą buvo 1-oje vietoje (vertinant standartizuotą mirtingumą – 3-oje vietoje). Lyginant 2018 m. ir 2019 m., mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų mūsų rajone padidėjo 15,9 proc. 2015–2019 m. mirtys dėl kraujotakos sistemos ligų mūsų rajone kito netolygiai ir viršijo Lietuvos vidurkį. Daugiausia asmenų Anykščių

r. 2019 m. mirė gyvenančių kaime, vertinant pagal lytį – moterų. Dažniausia mirties dėl kraujotakos sistemos ligų priežastis buvo lėtinė išeminė širdies liga, smegenų infarktas, kitos cerebrovaskulinės ligos, ūminis miokardo infarktas.

Rekomendacijos:

1.1. Savivaldos institucijoms – užtikrinti tinkamą tarpinstitucinį bendradarbiavimą, dėl kurio pagerėtų Anykščių r. gyventojų dalyvavimas širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje.

1.2. Sveikatos priežiūros įstaigoms – didinti Anykščių r. gyventojų informuotumą apie kraujotakos sistemos ligas, jų rizikos veiksnius bei profilaktikos priemones, ypatingai kaimo gyventojus ir moteris; aktyviai vykdyti širdies ir kraujagyslių ligų prevencinę programą, motyvuoti šeimos gydytojus labiau skatinti gyventojus dalyvauti šioje programoje; motyvuoti gyventojus dalyvauti minėtoje programoje; šviesti visuomenę apie sveiką gyvenimo būdą ir jo įtaką širdies ir kraujagyslių ligoms; sudaryti sąlygas kaimo gyventojams pasitikrinti kraujo spaudimą, pasimatuoti svorį bei kitaip įsivertinti savo sveikatos būklę.

1.3. Gyventojams – propaguoti sveiką gyvenimo būdą – sveikiau maitintis, daugiau judėti, tinkamai pailsėti; aktyviau dalyvauti širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje; nuolat profilaktiškai tikrintis sveikatą, kraujo spaudimą bei cholesterolio kiekį kraujyje.

2. <u>Mažinti mirtingumą dėl piktybinių navikų</u>.

Mirtys dėl piktybinių navikų 2019 m. Anykščių r. sudarė 18,13 proc. visų mirčių atvejų (97 mirtys) ir užėmė 2 vietą tarp visų mirties priežasčių. 2019 m. Anykščių r. mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklio reikšmė buvo 1,45 karto didesnė nei Lietuvos vidurkis, vertinant pagal „Šviesoforo“ principą, Anykščių r. pagal mirtingumą nuo piktybinių navikų buvo 2-oje vietoje (vertinant standartizuotą mirtingumą – nebepatenka tarp 5 didžiausią mirtingumą turinčių savivaldybių). Lyginant 2018 m. ir 2019 m., mirtingumas dėl piktybinių navikų mūsų rajone padidėjo 24,1 proc. 2015–2019 m. mirtys dėl piktybinių navikų mūsų rajone kito netolygiai ir viršijo Lietuvos vidurkį. Daugiausia asmenų Anykščių r. 2019 m. dėl piktybinių navikų mirė gyvenančių kaime, vertinant pagal lytį – vyrų. Piktybiniai navikai, sukėlę daugiausia mirčių Anykščių r. 2019 m. buvo broncho ir plaučio, skrandžio bei krūties.

Rekomendacijos:

2.1. Savivaldos institucijoms – užtikrinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą – kokybiškų paslaugų teikimą asmenims, sergantiems onkologinėmis ligomis (psichinei ir fizinei sveikata stiprinti).

2.2. Sveikatos priežiūros įstaigoms – aktyviai bendradarbiauti su POLA (Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija); didinti Anykščių r. gyventojų informuotumą apie susirgimus piktybiniais navikais; supažindinti Anykščių r. gyventojus su sergamumo piktybiniais navikais profilaktika, skatinti dalyvauti prevencinėse programose, profilaktiškai tikrintis sveikatą dėl vėžinių susirgimų; šviesti visuomenę apie sveiką gyvenimo būdą ir jo įtaką susirgimams piktybiniais navikais.

2.3. Gyventojams – periodiškai tikrintis sveikatą dėl vėžinių susirgimų bei dalyvauti profilaktinėse programose; propaguoti sveiką gyvenimo būdą – sveikiau maitintis, daugiau judėti, tinkamai pailsėti.

3. <u>Mažinti kūdikių mirtingumą.</u>

2019 m. fiksuotos 2 kūdikių mirtys, 2018 m. bei 2017 m. – 0, tad lyginant 2018 m. ir 2019 m., kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių padidėjo 100 proc. Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių išskiria mūsų savivaldybę į didelės rizikos zoną, nes rodiklis mūsų rajone yra 3,98 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis, vertinant pagal „Šviesoforo“ principą, Anykščių r. pagal minėtą rodiklį yra 2-oje vietoje. 2015–2019 m. kūdikių mirtingumas kito netolygiai, ir 2016 m. bei 2019 m., kuomet ir buvo fiksuotos kūdikių mirtys, rodiklis buvo didesnis mūsų rajone. Abu mirę kūdikiai buvo vyriškos lyties, gyvenantys kaime.

Rekomendacijos:

3.1. Savivaldos institucijoms – teikti visokeriopą pagalbą socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus iki 1 m. – užtikrinti socialinių paslaugų teikimą ir socialinių įgūdžių ugdymą, ypatingai kaimo vietovėse.

3.2. Sveikatos priežiūros įstaigoms – mokyti Anykščių r. gyventojus, kaip teikti pirmąją pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant kūdikių gaivinimui, ypatingai kaimo vietovėse; organizuoti seminarus būsimiems tėvams, kurių metu būtų suteikiamos žinios apie saugią kūdikio priežiūrą bei kitus ypatumus.

3.3. Gyventojams – žinoti ir atsiminti kūdikio gaivinimo eigą; dalyvauti organizuojamose seminaruose, kurie skirti būsimiems tėvams.

Apibendrinimas:

Vertinant 2017–2019 m. parengtas visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitas, galima išskirti rodiklius, kurių reikšmės geresnės/blogesnės nei Lietuvos vidurkis bei kurie rodikliai pagerėjo/pablogėjo (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių pokyčiai 2017–2019 m.

	2017 m.	**2018 m.**	**2019 m.**
Reikšmės, geresnės nei Lietuvos vidurkis	23	18	18
Reikšmės, blogesnės nei Lietuvos vidurkis	26	31	30
Pagerėję rodikliai	27	25	25
Pablogėję rodikliai	15	21	23

Vertinant 3 m. visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių pokytį, išskirta 11 rodiklių, kurių reikšmės gerėjo arba išliko teigiamai stabilios 2017–2019 m. laikotarpiu:

1. Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv.;
2. Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyv.;
3. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.;
4. Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
5. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.;
6. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius;
7. Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.;
8. Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;
9. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metų bėgyje dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje;
10. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje;
11. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencijos programoje.

Šių rodiklių teigiamas pokytis rodo, kad buvo pasirinktos teisingos ir efektyvios priemonės, kurias įgyvendinant situacija Anykščių r. gerėjo. Deja, bet 2 rodiklių reikšmės visu nurodytu laikotarpiu blogėjo:

1. 2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys (proc.);
2. Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.).

Tai rodo, jog šių rodiklių gerinimui reikėtų skirti didesnį dėmesį, keisti jau esamas priemones. Visų kitų rodiklių reikšmės 2017–2019 m. kito netolygiai.

Rodiklių, kurių reikšmės lyginant su praėjusiais metais pablogėjo (5 lentelės 1 stulpelis), gerinimui sudarytas ir 13 lentelėje pateiktas veiksmų planas, padėsiantis greičiau ir efektyviau pagerinti minimų rodiklių reikšmes.

13 lentelė. Pablogėjusių rodiklių reikšmių gerinimo veiksmų planas Anykščių r.

Rodiklis	Priemonės	Priemones įgyvendinančios institucijos
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	Remiantis LSP, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra pagrindinis LSP rodiklis, tad jo įgyvendinimui (pasiekti, kad iki 2025 m. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė būtų 77,5 m.) yra pasitelkiami visi Ataskaitos 5 lentelėje išvardinti tikslai ir uždaviniai (jie atitinkamai įgyvendinami užtikrinant teigiamas, gerėjančias visų rodiklių reikšmes).	Biuras ir visos žemiau išvardintos institucijos.
Išvengiamas mirtingumas	Ataskaitoje pateiktos rekomendacijos (1.1.-3.3.). Taip pat vykdyti sveikos gyvensenos skatinimo užsiėmimus – sveikos mitybos, įvairias fizinio aktyvumo veiklas, gerinti psichinę sveikatą. Vykdyti prevencines programas.	Biuras, Anykščių r. savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras ***(toliau – PSPC)***, VšĮ Anykščių r. savivaldybės ligoninė ***(toliau – ligoninė)***, VšĮ Anykščių r. psichikos sveikatos centras ***(toliau – psichikos centras)***.
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.	Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslauga.	Biuras.
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.	Ugdymo įstaigos skatinamos tapti sveikatą stiprinančiomis mokyklomis, įgyti „Aktyvi mokykla“ statusą.	Biuras, Anykščių r. ugdymo įstaigos.
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.	Bendro mirtingumo mažinimas toliau išvardintomis priemonėmis sustabdys gyventojų skaičiaus mažėjimą ir palaikys teigiamą gyventojų skaičiaus pokytį. Emigracijos ir migracijos šalies viduje mažinimas.	Biuras, Anykščių r. savivaldybė.
Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	Pasaulinės tuberkuliozės dienos minėjimas. Informacijos apie tuberkuliozės prevenciją viešinimas.	Biuras, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijos užsiėmimų organizavimas.	Biuras.
Mirtingumas dėl nukritimo/standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijos užsiėmimų organizavimas.	Biuras.
Mirtingumas dėl transporto įvykių/standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyv.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijos užsiėmimų organizavimas. Europos saugaus eismo dienos organizavimas.	Biuras.
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencijos užsiėmimų organizavimas. Europos saugaus eismo dienos organizavimas.	Biuras.

Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.	Informacijos apie oro užterštumą teikimas.	Biuras.
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu/standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyv.	Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimas. Ankstyvosios intervencijos programos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviąsias medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas.	Biuras.
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	Išduodamų licencijų skaičiaus mažinimas.	Anykščių r. savivaldybė.
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	Informacijos apie žindymą viešinimas. Pasaulinės žindymo savaitės organizavimas.	Biuras, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų gimusių kūdikių	Ataskaitoje pateiktos rekomendacijos (3.1.-3.3.). Visuomenės raštingumo didinimas nėštumo krizių atpažinimo valdymo ir įveikos klausimais.	Biuras, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys (proc.)	Informacijos apie vykdomą vakcinaciją viešinimas.	Biuras, PSPC, ligoninė.
1 metų amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae (3 dozės) skiepijimo apimtys (proc.)	Informacijos apie vykdomą vakcinaciją viešinimas.	Biuras, PSPC, ligoninė.
Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.)	Informacijos apie vykdomą prevencinę programą viešinimas.	Biuras, Anykščių r. ugdymo įstaigos, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	Burnos higienos užsiėmimų organizavimas.	Biuras, Anykščių r. ugdymo įstaigos.
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų/standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.	Ataskaitoje pateiktos rekomendacijos (1.1.-1.3.).	Biuras, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
Mirtingumas nuo piktybinių navikų/standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyv.	Ataskaitoje pateiktos rekomendacijos (2.1.-2.3.).	Biuras, PSPC, ligoninė, psichikos centras.
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų/standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyv.	Širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programos vykdymas. Sveikos gyvensenos užsiėmimų organizavimas.	Biuras, PSPC.
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	Sveikos mitybos užsiėmimų organizavimas. Konsultacijos sveikos mitybos klausimais ir kūno sudėties analizė. Ugdymo įstaigų skatinimas įgyvendinti rekomendacijas dėl švediško stalo principo diegimo.	Biuras, Anykščių r. ugdymo įstaigos.

6. INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas;

2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, 2003 m. rugpjūčio 11 d. Nr. V-488, Vilnius;
3. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Lietuvos sveikatos rodiklių sistema;
4. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“;
5. Higienos instituto statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė;
6. Higienos instituto sveikatos statistikos traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistema;
7. Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Visuomenės sveikatos tyrimų skyrius „Mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas“, 2020 m. rodiklių suvestinė-ataskaita;
8. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro „Pagrindinės sveikatos statistikos sąvokos, jų apibrėžimai ir skaičiavimas“, Vilnius, 2010.

Ataskaitoje, kuri talpinama Anykščių r. savivaldybės internetinėje svetainėje – www.anyksciai.lt ir Biuro internetinėje svetainėje – www.anyksciuvsb.lt, pateikiama 14 paveikslėlių ir 13 lentelių. Ataskaitą parengė visuomenės sveikatos specialistė, vykdanti visuomenės sveikatos stebėseną, Monika Meškauskaitė.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Anykščių rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Anykščių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-03-25 Nr. 1-TS-64
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sigutis Obelevičius Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-03-25 16:02
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-03-25 16:02
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA
Sertifikato galiojimo laikas	2021-02-02 10:12 - 2023-02-02 10:12
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	1-TS-64 priedas VSB stebėsenos ataskaita 2019 m. Red_.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20210319.2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2021-03-30)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-03-30 nuorašą suformavo Vaiva Daugelavičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-